

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za vse leto gl. 2 kr. 40.
 „ „ „ polu leta „ 1 „ 20.
 „ „ „ črt „ — „ 70.

Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne tristočne vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ „ 2 krat
 6 „ „ „ 3 krat

Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvedere pri g. Bertolinu. V okolici: Na Občini v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Barkoli pri g. Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sanciin M. Magdaleni zg. J. Ježu Naročnina naj se pošilja sv. Ivanu št. 424, pisma in dopisi vrednistvu v Škorkoli št. 84. Udje pol. dr. „Edinost“ kateri mesečno redno plačujejo, dobivajo list brezplačno na dom.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Kaj je zdaj Slovincem početi, ko je okolica raztrgana?

Polovica okolice je priklenjena mestu. To je fait accompli, ki se pri današnjih razmerah ne dá več predrugačiti, in tudi ni potreba. Mesto se je moralo razširiti; mi ta udarec lahko pariramo tako, da ne bo nam na škodo, ampak Lahom.

Lahi si mislijo, da ta kos lahko prebavijo in pollaščijo. Poprej so bili Lahi v mestu v velikej večini, in reklo se je od naše strani: mesto naj bo laško, okolica pa slovenska. Okolica pa ne bi bila mogla slovenska ostati, dokler nema v mestu same-mu močne stranke, katera jo podpira. Kaj nam koristi okolica brez mesta? Mi bi se bili že davno v mestu utrditi. Zdaj je pa to mogoče, ker smo dobili toliko Slovencev k mestu pridruženih. Lahi bodo skušali pridruženo okolico brž ko mogoče pollaščiti. Tu ne gre samo za jezik; kedar bo vse laško, potem bodo reklamirali vse mesto za laškega kralja, in ne samo mesta, temuč tudi vso okolico. Kajti samega mesta brez okolice ne morejo obdržati; dokler so hribi v naših rokah, dotle je tudi mesto v naših rokah.

To že vedó. Zdaj so požrli polovico okolice, ker cela, tega se boje, utegnili bi jim v želodcu obležati; kedar bo pa ta polovica prebavljena, mislijo, potem se spravijo še na drugo polovico; in potem, kedar bo Trst z vso okolico lašk — lep kos zemlje — potem bo vredno anektirati, in potem bo tudi mogoče. Mi se lahko branimo, dokler je še čas.

V mestu s pridruženo okolico vred je zdaj mnogo Slovencev. Ne dajmo se koj tako pohrustati; vtrdimo se kakor kamen v želodcu mesta. Lahi porekó: Trst je lašk; mi pa dajmo parolo: Trst je mednarodno mesto; držimo vkup, organizirajmo svojo stranko v mestu, ne dajmo se pollaščiti, branimo svoj jezik, ohranimo svojo nošo, navade i. t. d. Zabarikadirajmo se v mestu ko posebna stranka, in vodimo iz mesta ven ostalo okolico, ona se bo nas držala, če vidi, da smo energični. Mi priporočamo tale sredstva:

1. K mestu pridruženi okoličani naj ohranijo svojo „manderjersko“ nošo, in po-primejo naj se je tudi v prejšnjem mestu

živeči Slovenci, komur je le mogoče, ali pa naj se oblačijo po kranjski noši.

2. Slovenci naj govore vedno slovenski med sabo, in sploh povsod, kjer jim je le mogoče. vsiliti svoj jezik. Vsak naj se iz čitalnice vrže, ki bo govoril laški, naj bo gospod ali gospodičina.

3. Vsi Slovenci naj zahajajo v eno kavarno, če mogoče k domačinu; tam naj le slovenski govore, in naj zahtevajo, da morajo tudi markerji slovenski govoriti. Vsak kavarnar to storí, ako mu garantirajo, da bodo redno obiskavali kavarno. Toraj možje biti, vkup držati, ne pa razkropļjevati se po mestu, in porazgubiti med laško večino, in brez vpliva ostati! Ako se ne najde noben tujec, ki bi pri takej garanciji hotel dati svojej kavarni slovensko lice, in obesiti slovensko tablo nad vrata; potem naj se poišče domačin — revež, naj se mu dá tolika podpora, da more začeti, on pa potem mora, in bo rad! In če bi ga Lahi insultirali, treba izbiti klin s klinom, ter jih energično odpoditi. Kedar število obiskovalcev narodne kavarne tako naraste, da nam bo pretesna, treba okupirati na tisti način drugo in tretjo.

4. Enako naj se ravna pri krčmah ali oštarijah.

5. Vsi Slovenci naj hodijo le v štachu k domačinom, pa besedo držati, da ti potem ne ostanejo na suhem, kajti Lahi pri teh gotovo izostanejo! Toraj je to le mogoče, ako se držimo moško svoje besede. Dati pa besedo in je ne držati, to bi se reklo domačine ruinirati. Sami imamo svojo osodo v rokah. Treba vse mstne Slovence, in vse okoličane temu pridobiti!

6. Politično društvo „Edinost“ naj si sezida „narodni dom“ v mestu, vsi izobraženi Slovenci naj se mu pridružijo, in naj vzame potem vajeti nad mestnimi Slovenci v roke. Moška in slovenska beseda naj se tu glasi, ne pa furlanščina pollaščenih Slovenk in njih medoustnih ljubimčkov, ki govoré slovenski le za parado, po kotih pa vse laško, in ki hodijo v čitalnico le pit, plesat in gospodičinam sladkat se; o resnosti in ozbiljnosti naše narodne stvari pa niti pojma nemajo.

7. Slovenci naj si ustanove normalne šole in če mogoče nižjo realko ali pa kupčijsko šolo s slovenskim učnim jezikom. Ako magistrat in vlada nečeta nič pomagati, naj zložijo sami vkup za učitelje in stanovanje

za šolo. Ta reč ne bo toliko stala. Saj bodo šolnine učencev nekaj nesle. Treba bo normalne šole tudi slovenskim deklicam.

8. Slovenski trgovci v Trstu naj se združijo v eno kompanijo in naj preskrbujejo vso Slovenijo z raznoterim blagom, ki pride na Slovensko iz Trsta. Dolžnost drugih Slovencev pa bo, raztegniti agitacijo čez vse slovenske kraje, da bodo manjši trgovci po deželi in v slovenskih mestih blago le od slovenske kompanije v Trstu jemali.

9. Časnik „Edinost“ naj se spremeni v tednik, in naj se zdatno podpira.

10. Ob času volitev naj se vržejo Slovenci ko kompaktna masa v volilni boj, in naj se obrnejo na tisto stran, kjer bo zanje kaj dobička.

Sloga jači, nesloga tlači, tega ne pozabimo, držimo vkup, ne ustrašimo se groženja, ne poslušajmo sladkega prigovarjanja od sovražne strani; in potem se stalno utrdimo. Koliko Slovencev je že došlo v Trst, pa so se pollaščili; zabranimo to za naprej, in potem je logičen sklep opravičen, da dobómo počasi vse mesto v svojo pest, saj iz slovanskih krajev dohajajo naseljenci, ki so doslej služili ko gnoj laškemu elementu, mi ga moramo pa obdržati za se in krečiti svojo stranko z njim. Tako storimo. Moško se odločimo, in ostanimo pri tem!

Dopisi.

Iz Materije 24. maja.

Nov župan naš je včeraj izvoljen g. Kastellitz, trgovec. G. Župančič je zato propal, ker je našim kmetom prepameten in prepošten. On je organizator škol, kmet pa rabi otroka, da mu listje grabi. Kmet ima mreno na očeh. G. Kastelec pravi, da ne sprejme. Vederemo, če je to le politika.

V Škorklji dne 25. maja.

Turško gospodarstvo v okolici. Ako je kedo do grla v blatu, ako mu smrdljiva voda v vodnjak teče, in ako se ti, dragi okoličan, še večje krivice v sanitarnih zadevah gode, in ako je pet kljuset padlo za hišo; ne hodi na magistrat zdravstvene komisije klicat, kajti, če tudi imaš vso pravico, plačati moraš gospodom, ki hodijo prigledavat naznanjene stvari, pot in takse.

Ne čudi se, ako ta komisija, ki je baje z najučenejših strokovnjakov sestavljena, izvzemši Nikoliča, ne pozna čisto nič, je li voda v vodnjaku, ki iz kake gnojnice v nje-ga priteka, škodljiva ali ne, mej tem ko naše proste okoličanke to natanjčneje po-znajo, kakor strokovnjaška komisija z ma-gistrata.

Dragi bralec, da mi bodeš to verjel, navedem ti faktum: Hiša št. 84 v našej vasi ima uže nad 100 let star dober vodnjak, kateri je do letos vedno čista zdrava voda polnila. Pred nekaj leti je dalo narediti me-stno starašinstvo po cesti nad vodnjakom vodotok (canal), v kateri se zliva vsa nesna-ga iz pohištev in hlevov nad cesto, pa bil je tako slabo vrejen, da pušča in smrdljiva voda teče iz njega v Špeharjev vodnjak. Ko je po vsacem dežju voda smrdela, dokler se ni polegla v dno smrdljiva zmes, in se ni mogla za pijačo in kuhinjo rabiti, šel je pi-satelj teh vrstic magistratu naznanit stvar in prosit preiskave, da se na cesti vodotok popravi.

Strokovnjaška komisija je prišla, ter konstatirala kljubu vsem dokazom, da smrdljiva kalna voda izvira iz srede hriba izpod zemeljskih skladov. Škoda, da ta ko-misija nij našla, da teče v Špeharjevi vodnjak kolonjska dišeča voda iz hriba.

Kako je tržaški magistrat nepravičen, naj še to le priča: Precej potem ko je ko-misija pregledala vodnjak in videla, da smo — prav imeli — sama nij hotela tega očitno pripoznati, začel se je pogajati mestni ma-gistrat z nekim podvzetnikom zarad popra-ve vodotoka, pa ker bi se bil moral vodo-tok z cementom zamazati, zdelo se je ma-gistratu preveč stroškov, in takoj je dikti-ral 3 gld. 60 za takso komisije, da pokrije puhlost in znanstveno uboštvo svoje ko-misije.

Take čine si okoličani vsi zabilježimo; v pravem času jih porabimo. Za palačo, za kako drugo reč, ki količkaj po laščini diši, daruje mestno svetovalstvo ogromno novcev, le koristim okolice je slepo in gluho.

Pri sv. Ivanu dne 1. junija.

Ljuba „Edinost“, prav vseč mi je bil dopis iz tržaške okolice, v katerem je izre-čena čista resnica, do smo, žalibog! zaostali in da smo tega največ sami krivi. Resnično je, kar je povdarjal uvodni članek, da ne-mamo razen enega zdravnika in nekoliko duhovnikov nobene domače inteligence ki bi zastopala našo okolico. Nekij človek je prav v našem selu, ki se sam inteligenci prišteva, a ljudstvo ga ne pripozna za to, za kar se on nam vsiljuje, kajti inteligentni človek mora biti trdnega značaja, da sveti ko zvezda prostemu ljudstvu v izgled. Da bi naše ljudstvo na rokah nosilo takega se-bičneža, ki plašč le po vetru obrača, vodo le na svoj malin napeljuje, in le za svoj žep skrbi, tega naj se nikar ne domišluje; naj v svojej častilakomnosti in sebičnosti nikar ne goji brezumnega upanja, da bode kedaj zastopnik okolice v državnem ali v mestnem zboru.

Naše okoličane svarim, naj ne nosijo toliko lepih novcev v krčme, kder čas zgub-ljavajo in zdravje kvarijo, zaostajajo v go-spodarstvu in sami sebe v sužnost oklepajo. Zaludo tožimo na Furlane, oni nam bi morali biti v izgled, ker prihranjajo lepe novce in jih leto za letom v Italijo pošil-jajo in si kupujejo hiše in posestva, da so na stare dni preskrbeni.

Zdaj ko imamo „Edinost“ dana nam je lepa prilika, delati moramo drugači, složno, neostrašljivo, da ne bodo nam učeni nasprotniki očitali, da nismo ničesa storili, kakor nazovi učenjak iz našega okraja, ka-teri vedno na visokem konji sedi, pa še komarja vreden nij. Jaz sem „kmetač“, pa vendar vem, da ima prav pregovor, ki pravi: Le čevlje sodi naj kopitar; česar ne znaš, v to se ne vtikaj, in reši nas bibilon-ske svoje sodrge.

A. G.

Iz Lonjera 5. junija.

Preljuba „Edinost“, povedati ti hočem, kako magistrat z vso skrbjo popravlja stare vodnjake in studence, kjer so kaj vredni. Eden takih studencev je bil pod vasjo Lon-ger v potoki; sezidali smo si ga sami uže leta 1842, če tudi ni bil prav okusno izde-lan, vendar je bil neprecenljive vrednosti. Da mi tega ni treba pričati, to vedó prav dobro vsi Trebčani, Gropada in Padrič, oni dobro vedó, kolikokrat so si ohladili vročo žejo iz tega studenca, ker v veliki suši so izvažali veliko vode iz njega. Ko ga je pa slavni magistrat vzel v svojo skrb, nekoliko ga je poblekal, letos pa ga vsega prenare-dil. Poprava je veljala 500 gol. ako se ne motim, zato pa tudi zdaj izgublja polovico vode. Tako so šli z vodo i novci po vodi. Do tega smo dospeli, kar smo pod varstvom capo vile.

M. P.

Iz Vrdele 6. junija.

Žalost in jeza mi se v srcu zbuja v premišljevanji magistratovega turškega vla-danja v naši okolici! Okoličani moramo vedno kazni plačavati, pa sami ne vemo za-kaj, magistrat nam razlaga naše grehe po svojem koranu in se izgovarja, da nazna-nila po voglih nabiva, po katerih se mora postava spolnavati. Res, po mestu so za vse ukaze in postave po voglih naznanila nabi-ta, ali smo okoličani vedno v mestu?; ali morebiti vsi okoličani umejemo dobro itali-janski jezik?

Zakaj pa magistrat naznanil ne nabi-ja tudi po voglih v okolici? in sicer v slovemskem jeziku, da jih bomo kmetje umeli, ter s tem se kazni varovali in posta-vo spolnavali, katere v nevednosti ne spol-nujemo v veliko svojo škodo!

Okoličani! da se obvarujemo takih nesreč, moramo po postavni poti tirjati in zahtevati, da magistrat začinja tudi po oko-lici naznanila nabivati in sicer v našem de-želnem slovenskem jeziku (če hoče naj tudi pristavi v italijanskem) kakor dela naša vi-soko c. k. vlada.

Okoličani! da pa moremo bolj krepko in zdatno svoje pravice tirjati in svojo ko-rist varovati, zedinimo se, v edinosti je moč, moramo se truditi, da si napravimo lastno hišo (narodni dom), v kateri se bomo zdru-ževali za vse naše potrebe, ter v ta namen nam pridejo na pomoč naši bratje, mestni Slovani.

Narodni dom bi bil najboljša podloga naše koristi in narodnosti, drugači propa-demo. Nekteri rodoljubi so nam uže svojo pomoč obljubili, do zdaj imamo zagotovlje-nih uže 5000 gld. Tedaj, bratje, le na po-moč, vedite, da je naš magistrat začel tudi naše društvo preganjati s tem, da mu vedno pošilja italijanske spise, ker jih pa društvo nazaj pošilja, zato mu magistrat grozi s kaznijo.

Pretekli mesec mu je magistrat poslal ukaz, kateri se mu je zaprt nazaj poslal, potem pa je družega poslal in zagrozil 25 gld. kazni, ker se mu ni na prvi ukaz pred-ložila društvena statistika in ako se mu v 8. dneh ne predloži, bode društvo moralo plačati 50 gld. kazni.

Na tako nepravično grozitev je društvo omenjeni ukaz nazaj poslalo s to le opombo.

Opiraje se na § 19 osnovnih državnih postav je podpisano društvo vedno zahte-valo, zahteva in bode za naprej zahtevalo, da slavni magistrat občuje ž njim v sloven-skem jeziku, kateri jezik je družabni in de-želni, enako kakor ž njim občuje naša vi-soka c. k. vlada. Zato je ono (društvo) na-zaj poslalo magistratov ukaz, ker je bil v italijanskem jeziku pisan, in enako nazaj pošilja tu priloženo grozitev s zagotvilom, da kakor hitro slavni magistrat pošlje slo-venski spis, spolni podpisano društvo s ve-seljem vse, kar postava tirja.

Ako pa ne bode slavni magistrat hotel spolnovati državne postave glede § 19, bo-de naše politično društvo „Edinost“ pri-morano, slavni magistrat višji gosposki to-žiti, da bode primoran spolnavati postavo, katero je naš presvitli cesar potrdil.

Juri Té.

Politični pregled.

V notranjej politiki je nastala tihota, kar ste se delegaciji razšli.

Vsa Evropa obrača oči na Turčijo, kder se oblaki vedno bolj temne in viharji vedno bolj razsajajo.

Turškega sultana je ministerstvo s pre-stola pahnolo; telegrami poročajo, da se je potem sam umoril, kar pa nij verjetno, brez dvombo je bil umorjen, i to se gotovo nij zgodilo brez vednosti in dovoljenja novega sultana Murata, vse kaže tudi, da so An-gleži pri tem vdeleženi.

Hercegovski vstaši so se zopet pomno-žili in stopili iz defensiva v ofensivo, pož-gali so 7. t. m. mline pri Trebinji ter de-lajo Turkom velik strah; govori se tudi, da Muktar paša neče več vojevati zoper vstaše zato, ker je bil sultan, njegov oče, umor-jen. V Bosni se vstaške čete vedno bolj

množé in kmalu nastanejo tudi tukaj hudi boji, enako je na Bulgarskem. Črnogorski knez je uže poklical svojega poslanca iz Carigrada, gotovo znamenje, da je Črnogora sklenila vojno; nij več dvombe, da tudi Srbija te dni udari z svojo vojsko čez meje. Kaj se zgodi potem, to sam Bog vé, bati se je velicij vojn vzlasti, ker so se Angleži začeli vtikati v turške zadeve, vsekako je Turčija na smrtnej postelji.

Marat I. je strl srbsko državo na Kosovem polji, Muratu V. utegnejo Srbi poplatiti stari dolg i streti trohljivi prestol. Angleži, katerih bog je denar, ki se z morilci i trinogi bratijo, naj še tako podpirajo Turčijo, nje pada ne vzdržé; Avstrija naj se varuje, da je ne ulové v svojo mrežo, to bi več škodovalo, nego politika leta 1854; Avstrija v sovraštvu z Rusijo je kaplja na veji.

Poročilo

političnega društva „Edinost“ obravnav v XI. občnem zboru dne 7. maja v Rojanu.

(Dalje).

Škerl se skličnje na ničevost bivših županov in meni, da je to neveljavno, ter naglaša, da premaknenje mej nij postavno.

Trobec razloži, da sklep deželnega zbora postane postava, ko ga cesar potrdi.

Škerl odgovarja, da nij nikakor za to, da bi se meje premaknile; nas bi vaši potomci kleli, ako se mi s tem zlagamo, če nečejo poslušati pravičnih naših pritožb, tedaj sem jaz tega mnenja: naj zgubimo vse, ali naj pa ostane meja po starem.

Primožič. Moj predlog pa bi bil ta, da stare meje ostanejo in da bi načrt, kateri je slavni odbor pol. društva narisal, služil temu namenu, da bi c. k. davkarija laže posestva, katera obdaja ta črta, glede davka kakor mestna zapisala, ker bi to sl. vladi veliko polajšanje bilo v davkarskih razmerah. Iz teh razlogov podpiram tudi jaz predlog mojega predgovornika in priporočam slavnemu zboru, naj ga soglasno sprejme.

Dolar. Jaz gorko podpiram ta predlog z dostavkom g. Primožiča, ker bo sl. davkariji zljajšano delo. Vem da se nekateri izmej slavnega zbora čudijo, zakaj prav jaz ta predlog tako povdarjam; zato ker me vodi čisto prepričanje, in uvidim korist, katera bi izviral iz tega, ako naš protest kaj doseže. Nekateri izmej vas porečete, da, ko bi se te meje po odborovem nasvetu naredile, vas bi vaši potomci kleli; to pa je čisto neresnično. Kedo zakrivi to, ako se naredi tako, kakor je deželni zbor sklenol? Kedo bo tega grajal in klel? Jaz mislim, da je dobro to, kar je odločilo društvo, ki ima namen okolici koristiti in se za njene pravice se potegavati. Toraj stavim zaupanje in prosim: naj slavni zbor predlog g. Trobca soglasno sprejme.

Pertot. Naj ostane pri starem.

Primožič. Mi moramo prav dobro prevdariti in resno premisliti, da mi, ki bivamo oddaljeni od mesta, i po goratih krajih, ne

moremo toliko plačevati hišnega davka, kakor v mestu hišni posestniki. Razumeva se ob sebi, da ko bi nas v mesto potegnili, bodemo hote ali nehote toliko plačevati morali.

Trobec. Ker nekateri še vedno protivijo mojemu predlogu, moram pojasniti, da naš predlog je ta, da meje po starem ostanejo, tedaj tako, kakor so. Novo črto smo naredili le zato, da ne bo cesarski denarnici v škodo; upam, da bode tudi visoka c. k. vlada podpirala ta naš načrt.

Purič. Prosim vas, dragi okoličani in prijatelji, pazite, kako vam razložim meje, katere smo po pretresavanju in po najkoristnejih potezah začrtali. Meja je tako vrejena, da mestu nikakor ne škoduje, okolici pa vendar koristi. Govornik potem popiše vso mejo.

Dolar. Predlog je bil uže dosti podpiran in pojasnen; lahko ga sleherni umeje. Želel bi, naj ga g. predsednik odda na glasovanje.

Trobec. Toliko smo govorili in obravnavali o današnjem predmetu, pa nekateri še sedaj ne razumejo tega, zatoraj hočem jaz vam natanjčno pojasniti, da se ne boste motili in lahko glasovali.

Govornik razjasne natanjčno še enkrat ves svoj predlog.

I. Nadlišek. Po mojem mnenji bi bilo dobro, ko bi se preje o tej stvari z vlado dogovorili, potem še le dalje delovali.

Dolar. To bi bilo do cela nepotrebno, ker pol. dr. „Edinost“ to stvar v roke vzame, in to je dogovarjanje z vlado.

Predsednik. Ako ima kedo še kaj govoriti za ali proti predlogu naj se oglasi. Ker se nikedo ne oglasi k besedi, odda predsednik Trobec predlog glasovanju; ki se z 52 glasovi sprejme.

Predsednik. Zdaj se bode pa proti temu predlogu glasovalo. Ker nasproti nihče ne glasuje, zaključí gospod predsednik sejo ob 12 i pol uri.

V Rojanu 7. maja 1876.

Pogovor na magistratovi gredi.

Mihec. Kaj porečejo okoličani, ker sva toliko časa popotovala?

Jakec. Saj dobro znajo, da sva bila od slavnega mngistrata poslana, da se po vsej Evropi ogledava in studirava projekt, kako bi naši mestni očetje morali dobro gospodariti in novce prihranjati.

Mihec. Jaz sem predložil Bratiču 199 načrtov, po katerih naj bi se ravnali, pa povedal mi je na uho, da nij nobeden pravi, da bi potrebovali Košutove „preša“ za banknote od leta 1848.

Jakec. Te sva tudi iskala, ali našla je nijsva, na mestu nje, katere sem jo na Proseku iskal, našel sem čuden ukaz, srce mi poskakuje, ko berem.

Mihec. Čitaj, brate! slušaj zdaj: Na velikonočni ponedeljek bo prišla v našo vas množica z slovensko zastavo, to je deputacija pol. društ. „Edinost“ poklonjat spome-

nico č. g. Nabergoju za njegovo možato in rodoljubno vedenje v državnem zboru.

Jezi me, da naše magistratno ministertvo z odlokom 0,000 nij zaukazalo, naj na to demonstracijo pazim.

Zato pa je moja čast in dolžnost ukazati vsem vaščanom, posebno pa tistim, kateri so popolnem vdani mojej milosti in magistratovem prestolu, naj se slovesnosti obilno odeležé, da bode obilo časti naše slovenski vasi i narodu.

Ker se pa jaz zarad preobilnih, opravkov ne bodem moral slavnosti vdeležiti, naj me uradno namestujeta kapovila in srenjski sluga.

Nadalje zaukazujem, da tisti dan morajo vsi Prosečani z došlimi gosti slovensko govoriti, drugači se pokaže, da smo renegetje, prepeva naj se tudi „Lepa naša domovina“ in posebno moja najslajša pesem „Strela udri iz visine, izdajalca domovine.“

Nadalje zabranjujem vse nespodobnosti, velevam, naj se izobesi povsod ta dan brez kazni slovenska zastava, žandarmi ne smejo blizo.

Zvečer pa, ker ste letos mnogo olja pridelali, treba je vas spodobno razsvetliti, ako pa bi luna svetila, lahko grede Slovenci pri luni s Proseka.

V kraju mojega glavarstva veliko sabato 1876.

Jur, Zorzi, Jurčič, Georg Lukša I.

Jakec. To velja, zakričiva živio Lukša in Bog razsveti Mrheta, Majitija, Ferlugo, da tudi oni stopijo pod slovenski prapor.

Mihec. To se zgodi gotovo, ker so se začeli pridno ruske slovnice učiti posebno priporočam to očetu Mrhetu.

Teba je, da se nekoliko pogovori-va; — okoličani mislijo in jezike brusijo ter trdijo, da ne smeva več govoriti, da je to nama magistrat prepovedal.

Jakec. Okoličani sodijo naji preostro in predrzno magistratu grehe očitajo. Na pokvarjenem svetu je vse spremenljivo, isto tako se je spremenil naš magistrat. Čujte! asesor Bratič je v delegaciji predlagal, naj se dovoli 200 gl. podpore listu „Edinost“ glasilu tr. okoličanov, kakor se je dovolilo časniku, ki bode le do prihodnjih volitev živel z imenom „Tergesteo.“ Okoličani plačujemo v srenjsko blagajnico kakor meščanje. V istej delegaciji je bilo sklenjeno, naj se uraduje po vsej okolici v slovenskem jeziku, magistratovi uradniki se morajo do konca t. l. naučiti slovenščine po Janežičevi slovnici, nadalje šolske knjige od Timevsa (I, II corso) iz okoliških šol odpraviti, italijanski III. razred v Rojanu spremeniti v slovenski (cosa dirà Jurij Bonin?), okrajne glavarje odstaviti, na njih mesto postaviti domače župane (oho!) ter tako vso okolico popolnem po zgodovinskih pravicah in znanim členu § 19. vrediti. Okoličani kaj hočete še več?

Mihec. Čudna je ta sprememba, neverjetna, pa vendar resnična. Tudi jaz vem nekaj: Na sv. Jurja dan je šla ob 7 uri zjutraj posebna deputacija, da se zahvali Bratiču za njegovo skrb, h krati ga je prosila

naj bi se mestne meje prelozile do Sežane, Nabrežine in Doline, po morji pa od Kopra do Benedk. Načelnik deputacije je govoril italijansko, da ne bi Bratiču obraza pokvaril, pa bilo je nasprotno, kajti g. Bratič je zelo obžaloval, da imajo okoličani napako vse v laščini govoriti. Rekel je tudi: Začeli ste v laščini pisati, kar imate „Edinost“, bilo je uže mnogo takih spisov, katere magistrat v slovenščini rešuje, vi pa rešitve nazaj pošiljate, da žalite magistrat. Žalostno je, da brat Bratič v tujem jeziku nagovarja, ker Bratič je čisto slovensko, morda celo ujec Ljubibratiču? jaz pa sem vaš Ljubibratič in vojvoda okolici, zato pa je moja skrb za slovenščino po vsej okolici in zato sprejemam Vas se zahvalo. Kar se pa tiče razširjenja mesta tako daleč, duše moje, to nij mogoče.

Naš program je „železne grablje“ ugrabimo le tiste kraje v okolici, ki mnogo davka plačujejo, saj je naša denarnica vedno prazna, in imamo dolgove, da nam preti turški krah.

Trebče, Bazovica, Opčine, Prosek in nam vedno udani Križani bi proti takemu razširjenju protestirali ter rekli, da ste okoličani prodali. Ker sta Trst in okolica ena srenja in smo mi vaši paše, naredimo tako, da se bodete vsi kesali, ker se niste leta 1868 od mesta ločili.

Zdaj hodite z bogom, delajte pridno, davke plačujte točno in iz ljubezni do mestnih očetov napravite kako prostovoljno doklado, da bo mogoče še eno turško palačo sezidati, ker ta je španjska. Ko deputacija pred magistratovo kolibo na ulico stopi, zapoje „Hej Slovani!“

Slovstvo in kritika.

Pred mano leži knjiga: „Mali občni zemljepis, spisal in založil Janez Jesenko profesor v Trstu.“ — Gosp. profesor je doslej uže več zemljepisnih in zgodovinskih knjig na svetlo dal, on je o tej stroki najboljši in najzaslužniši naš pisatelj; z dobro vestjo priporočam njegove knjige vsem Slovencem, vzlasti pa učencem srednjih šol. Prostor ne dopušča, da bi o njih obširneje govoril, le o zgoraj omenjeni knjigi, katera je te dni v lepej obliki in lepo tiskana iz tiskarnice prišla, nekoliko besedij. Gosp. pisatelj je razdelil knjigo v tri dele: v *zvezdoznanski, prirodoznanski in državoznanski zemljepis* ter nam tako podal zemljepisko celoto; vso stvarino je prav primerno vredil, važnejše reči obširnejše popisal, manj važne pa le toliko omenil, kolikor treba, da človek, ki knjigo bere, dobí dobro splošno znanje o zemljepisu. Jezik je jednat — nobene besede nij preveč — lep in pravilen, stavki nijso zapleteni, ampak taki, kakoršni uga-jajo svojstvu slovenskega jezika, in zato je knjiga tudi prostemu ljudstvu lahko umljiva. Ker je zemljepisko znanje vsacemu človeku zelo važno, kajti ono jako um bistri, zatira prazne vraže in predsodke ter je človeku v življenji tolikokrat koristno; zato Slo-

vencem to knjigo živo priporočam. Dobiva se ona pri gosp. profesorju in v tržaški čitalnici ter velja 80 kr. Cena je nizka.

Strupena kača.

Gosp. *Godina* je zoper mojo kritiko izdal — pamflet, imenovan: *Časopis „Edinost,“ njega skriti uredovalec in pa „strupena kača“*; dobiva se ta pamflet pri trgovcu gosp. Valenčiču po 20 kr. Priporočam ga tistim, ki so kritiko brali. Doslej sem gosp. Godino pral, česal i strigel, sedaj mi je izvršiti še eno delo, moram ga namreč še — obriti. To Heraklejevo delo pričnem v prihodnjem listu v odprtih pismih. Ker nemam britve, poiščem si v starej šari kós zarujavele kóse; namesti mila ustreže na polu kuban krompir. Reč utegne biti smešna.

Strupena kača.

~~~~~

Domače stvari.

Slovenska trgovinska hiša. G. g. Josip Pipan, Viktor Dolenc in Jakob Milešič so ustanovili v Trstu trgovinsko hišo s firmo „*Josip Pipan & Comp.*“; ona se bode pečala s komisijami, agencijami in kupčijo z domačimi pridelki. Mi jo priporočamo prav živo vsem narodnim trgovcem in kupčevalcem. Prav je, da se je začelo delati na tem tako važnem polji za narodno blagostanje. Ker so možje, ki so se tega dela poprijeli, strokovnjaki in poštenjaki, nij dvomiti nad dobrim vspehom.

***

Mavronerjevo gledišče je pogorelo predzadnjo saboto. Ogenj je bil strašan, ker je vsa oprava lesena bila. Gasilcem je preti smrtna nevarnost, ker se je zidovje rušilo i posipalo, vendar so ubranili, da ogenj nij dalje segel. To mora priznati, kdor je pravičen, da naši gasilci v resnici izvrstno svoj posel umejó.

***

Na delnice, pravijo nekateri, naj se zida novo ljudsko gledišče na mestu pogorelega Mauronerjevega gledišča. Na delnice, pravimo tudi mi, naj se zida v Trstu „narodni dom.“ Mogoče, da prvo se res zgodí, zakaj pa se ne bi imelo zgoditi tudi drugo? Mogoče, prav lahko mogoče, dragi tržaški Slovenci, pa k temu je treba rodoljubnega srca in požrtvovalne darežljivosti. Na noge!

***

Napise na novem železničnem kolo-dvoru se morajo, vsled sklepa našega mestnega zbora, napraviti tudi v italijanskem jeziku. Iz tega se vidi, da bodo na našem kolodvoru slovenski napisi na prvem mestu; kdor tega ne verjame, gotovo ne umeje pomena besedice „tudi.“ Mogoče, da bodo tudi tukaj naseljeni Nemci ali Francozi prosili, naj se napisi napravijo tudi v njihovih jezicih. Vsem vstreči vendar ni mogoče, zato utegne kdo s svojim jezikom ostati na cedilu.

***

Strah pred slovenščino. Ker pri nas z nemčino ne gré, skušajo pa z laščino. Ne le lahonski magistrat, temveč tudi nekatere cesarske oblasti pridno pripravljajo v Trstu pot „materi Italiji.“ Slavno c. k. poštno vodstvo v Trstu preskrbuje male pošte v slovenskej našej okolici le z nemškimi in italijanskimi tiskanicami; celò na izrečno zahtevanje slovenskih tiskanic pošilja vodstvo poštam laške formule — menda prav nalašč! No, saj ni dolgo kar smo brali, da celò na Kranjskem so pošte preskrbene z laškimi tiskovinami, češ, da se kakenu Furlanu krivíca ne zgodí! Napisi na poštah so tudi le italijanski in nemški, tako da ljudje, ki teh dveh jezikov ne znajo, gredo večkrat na pošto kupovat — cigare, ker mislijo, da je to tobakarna! Res strašna reč je slovenščina!

***

„**Mati Italija.**“ Lahi so v Milanu slovesno obhajali spomin bitve pri Legnanu. Kakor uže večkrat ob enakih priložnostih, tako tudi letos so bili tržaški lahoni pri tej slavnosti zastopani po človečetu, ki je po Milanu nosilo tržaško zastavo s črnim znamenjem žalosti in je na spominek položilo „v imenu svojih meščanov“ venec z napisom: „Trst svojej materi Italiji 29. maja 1876.“ Je-li bila ta osoba res pooblaščen od lahonske stranke v Trstu ali ne, to nič ne dé in vsakakor priča, kam nekateri, da ne rečem mnogi, naši lahi škilijo!

Ako naša vlada misli, da lahone v kozji rog vžene vže s tem, da jih v svojem uradnem listu pita z „golobradci, ki hočejo biti možje“ in z „možmi, ki ostanejo vedno otroci,“ jako se motí; k temu je treba izdatniših pripomočkov in poglavitni bi bil gotovo ta, da bi vlada toliko ne negovala lahonov in da bi nekoliko bolj podpirala Slovane, kot stražnike južne meje in jadranskega morja. Kaj bi se zgodilo, ako bi n. pr. kak avstrijsk Slovan v Rusiji tako demonstriral proti Avstriji?

***

Češki narod je izgubil velicega moža. Umril je v preteklem tednu slavni Palacki, Čehom vojevoda na političnem polji, velikan v znanstvu in oče vsemu narodu. Večen mu bode spomin.

Razne stvari.

Oznanilo. Živinorejcem Primorskim se naznanja, da v Ljubljani bodo vprihodnje razen navadnih 5 letnih sejmov vsak mesec živinski sejm, in to vselej 8. dne vsacega meseca, — ko pa bi ta dan bil nedelja ali praznik, je sejm prvi delavnik potem. Prvi tak mesečni sejm je 8. junija t. l.

Marsikakemu živinorejcu, ki ima živine na prodaj ali pa si je kupiti želi, utegne všeč biti, da izve te nove sejme.

Centralni odbor družbe kmetijske kranjske v Ljubljani 24. maja 1876.